

ЦЕНТАР ЛОКАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ – ЛДА НИШ

СТУДИЈА

МЛАДИ У НИШУ - СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ -АНАЛИЗА ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ-

НИШ, ЈАНУАР 2009.

ПРОЈЕКАТ: ЗАЈЕДНО ДО ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ
Министарство омладине и спорта - Република Србија
ПРОГРАМ ЈАЧАЊА КАПАЦИТЕТА УДРУЖЕЊА МЛАДИХ

ПРОЈЕКАТ РЕАЛИЗОВАО:

ЦЕНТАР ЛОКАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ – ЛДА НИШ

ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР

УЗ ПОМОЋ

ГРАДА НИША

ПРОЈЕКАТ ФИНАНСИРА

МИНИСТАРСТВО ОМЛАДИНЕ И СПОРТА – РЕПУБЛИКЕ СРБИЈА

САДРЖАЈ

ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМА МЛАДИХ У НИШУ ПРЕПОЗНАТИХ У ДОСАДАШЊОЈ ПРАКСИ РАДА АКТИВИСТА ЛДА СА МЛАДИМА..... 4

1. НЕПОСТОЈАЊЕ ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ И АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА МЛАДЕ, НЕСАРАДЊА ОРГАНИЗАЦИЈА И ИНСТИТУЦИЈА 4
2. НЕАКТИВНА И АПАТИЧНА ОМЛАДИНА, НЕДОВОЉНА ИНФОРМИСАНОСТ МЛАДИХ..... 5
3. НИЗАК СТЕПЕН ОМЛАДИНСКОГ ВОЛОНТЕРИЗМА..... 7
4. НЕПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНО ОРГАНИЗОВАНЕ МРЕЖЕ ВРШЊАЧКИХ ЕДУКАТОРА У НИШУ 8
5. НАСИЉЕ МЕЂУ МЛАДИМА, ПРОБЛЕМ НЕТОЛЕРАНЦИЈЕ..... 8

ПРИКАЗ ИСТРАЖИВАЊА О ПОТРЕБАМА МЛАДИХ ЗА ИНФОРМАЦИЈАМА 10

1. УВОД 10
2. АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА – за свако од питања..... 12
3. ЗАКЉУЧЦИ, ПРЕДЛОЗИ И СУГЕСТИЈЕ 14
4. ПРИЛОГ – Примерак коришћеног анкетног упитника..... 15

ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊИМА О НЕЗАПОСЛЕНОСТ МЛАДИХ У НИШУ 17

АНАЛИЗА НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ПРОБЛЕМА МЛАДИХ У НИШУ – ЗАКЉУЧЦИ РАЗМАТРАЊА, ПРЕЗЕНТАЦИЈА И ДУСКУСИЈА РАДНИХ ГРУПА СА ОКРУГЛОГ СТОЛА У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА „ЗАЈЕДНО ДО ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ“ 19

- I група НЕИНФОРМИСАНОСТ МЛАДИХ 19
- II група НЕЗАПОСЛЕНОСТ МЛАДИХ И СИРОМАШТВО 20
- III група 21
- НЕСЕНЗИБИЛИСАНОСТ ЗА ПИТАЊА МАРГИНАЛИЗОВАНИХ ГРУПА 21
- IV група НИЗАК НИВО ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ СВЕСТИ 22
- V група НИЗАК СТЕПЕН МОТИВИСАНОСТИ МЛАДИХ ЗА АКТИВНО УЧЕШЋЕ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ 23
- VI група НЕДОВОЉНА ИНФОРМИСАНОСТ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ О ПОТРЕБАМА И ПРОБЛЕМИМА МЛАДИХ 24

СТРАТЕШКИ ПЛАН ОМЛАДИНСКОГ ЦЕНТРА 25

ОПИС ПРОЈЕКТА ЗАЈЕДНО ДО ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ .. 28

ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМА МЛАДИХ У НИШУ ПРЕПОЗНАТИХ У ДОСАДАШЊОЈ ПРАКСИ РАДА АКТИВИСТА ЛДА СА МЛАДИМА

"Ниш је по величини трећи град у Србији са више од 250.000 становника (3,3% становништва Србије и 65,5% становништва Нишавског округа) настањених у пет градских општина. Административни је центар Нишавског округа и регионални центар југоисточне Србије

О развијености система образовања најбоље говоре статистички подаци: око 40.000 ученика стиче образовање у 35 основних и 19 средњих школа и преко четрнаест хиљада студената студира на 13 факултета нишког Универзитета.

Град Ниш бележи **високу стопу незапослености**. Преко 19.500 младих у Нишу је незапослено што чини 38% свих незапослених у Нишу. Дипломираних студената има 41.000 док је њих 1.085 докторирало на Универзитету у Нишу.

Међу младима највише незапослених има са IV и III степеном стручности, али је велики број незапослених и са високом стручном спремом (VII-I)".

У овом тренутку на нишком Универзитету се налази 26.272 студената и око 500 студената студира на приватним Универзитетима. На основу овог податка можемо закључити да град Ниш нема проблем са образовањем."¹

Град Ниш нема систематизовану бригу о младима, нити механизам кроз који би се спровела Национална стратегија за младе.

1. НЕПОСТОЈАЊЕ ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ И АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА МЛАДЕ, НЕСАРАДЊА ОРГАНИЗАЦИЈА И ИНСТИТУЦИЈА

У граду Нишу, једном од највећих градова Републике Србије, још увек није дефинисана и усвојена локална стратегија за младе.

Један од узрока оваквог стања може се наћи у несарадњи омладинских организација, која је изазвана њиховим израженим конкурентским односима. Од многобројних пројеката намењених младима, осмишљаваних и спровођених на подручју Ниша, мали је број оних које су имплементирани у партнерству и на којима је сарађивало више организација. Неретко се дешава да различите организације истовремено, али независно покушавају да решавају исте проблеме младих, или почињу изнова пројекте за које су друге организације претходно успоставиле темеље и већ урадиле добар део посла. Све то доводи до дуплирања посла и одсуства или бар одлагања напретка по овим питањима. Редовна размена информација и сарадња, утицале би на минимизирање ових проблема. Још један проблем представља несарадња омладинских НВО и служби Градске Управе. Чак и у случају кад она постоји, нередовна је, недефинисана и незванична. ЛДА, пак, као организација која формално и дугорочно има за партнера Пројектни центар ГУ, свесни смо значаја ове сарадње. Знамо да је неопходно постојање овог партнерства и заједничких пројеката, како би рад омладинских НВО постао транспарентан, значајан, узајамно користан, како би се градске власти лобирале за решавање питања омладине, и, коначно институционализовала нека врста организације која би младима стајала на располагању за решавање проблема.

У Нишу не постоје ни релевантна истраживања о потребама младих нити потребни статистички подаци за сагледавање потреба младих. Иако сарађујемо редовно и са статистичком службом НСЗ, често имамо проблем да и статистички и чињенично поткрепимо проблеме које наводимо у предлозима пројеката. Подаци које добијамо су шутири, једностранни и несистематизовани. Због тога смо и покренули праксу сопственог истраживачког рада коју и планирамо да наставимо. Прво наше истраживање, спроведено на узорку од око 200 младих, имало је за циљ да дефинише ниво омладинског активизма у Нишу. Друго, у које је укључено око 800 младих, има за циљ дефинисање њихових потреба за информацијама.

¹ Стратегија развоја Града Ниша, децембар 2007. година.

2. НЕАКТИВНА И АПАТИЧНА ОМЛАДИНА, НЕДОВОЉНА ИНФОРМИСАНОСТ МЛАДИХ

Истраживања која су протеклих година рађена говоре да је **омладина у Србији неактивна, апатична, аполитична**. Релевантних података за град Ниш нема у довољном квалитету и обиму.

Постоје различити и несистематизовани подаци о различитим облицима учешћа младих у друштвеним процесима у Србији. Када је у питању учешће младих у раду неких организација и институција, више од 90% испитаника није члан/чланица ниједне политичке партије, ниједне невладине организације (92%), не припадају црквеним организацијама (88%), ни неким од хобистичких организација (96%), ни културно уметничким друштвима (87%), нити организацијама грађана (90%). Мање од једне трећине (31%) младих узело је учешће бар једном у решавању локалних проблема, док су 9 % били покретачи тих акција.

Док на једној страни постоји велики број младих који не учествују, такође је истина да постоји значајан број младих који веома компетентно учествују у процесима доношења одлука и развоју политике. Најбољи пример за то су активности заговарања које су омладинске групе и организације које се баве младима у оквиру Коалиције младих Србије спровеле у периоду од 2003-2007. године што је уз остале активности резултирало формирањем садашњег Министарства за омладину и спорт, као и појединачних тела на локалном нивоу у градовима Србије. У појединачним фазама овог процеса, било је укључено чак 177 организација из 41 града Србије.

Недовољно транспарентно објављивање релевантних информација, општа апатија, незаинтересованост и неактивност су основни разлози који доводе до тога да млади пропуштају значајне могућности за самообразовање и развој и не искоришћавају свој потенцијал. И у току консултативног процеса израде Стратегије за младе **информисаност** младих је високо рангирана на листи области којима треба да се бави Стратегија. Слаба информисаност младих по свим важним питањима јесте истакнута као значајан проблем.

Истраживање показује да средњошколце у Србији не занимају дневни и политички догађаји. Они готово да не гледају политичке емисије и информативни програм, а 57,3% готово уопште не прати вести. То говори о пасивном односу младих према амбијенту који их окружује и који креира њихове животне могућности, али говори и о односу медија према младима. Телевизија је главни извор информативних и културних садржаја младих. Пред телевизором се седи сатима (44% младих радним данима гледа телевизију 1-3 сата, а 29% гледа 3-5 сати) . Релативно висок проценат младих (18%) гледа научно популарне програме којима се промовише наука и истраживачки приступ проблемима и феноменима из живота. Популарност ових канала изгледа још већа уколико се сагледа у светлу чињенице да 44% младих у својим домовима нема кабловску телевизију. Радио је присутан у животу младих, али највише за слушање музике. Релативно висок проценат младих прати спортска дешавања, а сваки пети средњошколац слуша квизове, а вероватно и учествује у њима. Популарност радио програма међу средњошколцима вероватно може да објасни употреба мобилних телефона, јер према подацима из овог истраживања, 34% средњошколаца слуша радио програме преко мобилног телефона. Што се тиче читалачких навика, подаци говоре да млади мало читају и књиге и новине, а 37.6% средњошколаца није учлањено ни у једну библиотеку. За време летњег распуста највећи број средњошколаца није прочитао ниједну књигу. Нешто од школске лектире прочитало је 44.5% средњошколаца, а и они најчешће само једну књигу или евентуално две. Када је реч о неким другим књигама ван обавезне литературе нешто је мање неповољна општа слика јер је око 63.8% средњошколаца прочитало неку књигу (две до три књиге). Најчитанија је популарна литература. Средњошколци нису у великом броју заинтересовани за озбиљне теме и садржаје, за политичка дешавања и свакодневницу. Не прате информације о проблемима из свакодневног живота и културна дешавања. Најмање су заинтересовани за политику. Око 65% младих из узорка никад не чита рубрике у дневним новинама које се баве политичким темама, а сваки други никад не чита информације о текућим питањима (сервисне информације, важне новости...). Посебно је индикативан податак да трећина средњошколаца из узорка никад не чита културне рубрике, те не прати ни бар информативно дешавања из културе, актуелне представе, концерте, књиге, изложбе. Информисање, праћење садржаја културе (посета позориштима, биоскопима, музејима и галеријама, одласци на концерте класичне музике итд.) јесте међу најнепопуларнијим активностима младих.

Када је у питању информисаност као битан предуслов за активно учешће млади наводе да постоји хронични недостатак релевантних и доступних информација. Поред недостатка информација, додатни проблем који млади истичу је начин презентовања и дистрибуције постојећих информација непримерен њиховим потребама. Иако већина младих себе види као заинтересоване (70%) и способне (76%) за решавање проблема, само трећина младих (32%) је барем једном узела учешће у акцији којом је решаван неки локални проблем. Још је мањи број оних који су били иницијатори тих акција (8.2%). На основу наведених података, стиче се утисак да је култура активног учешћа младих у друштву данас недовољно развијена иако су управо млади у недавној прошлости били кључни ресурс у мобилисању других грађана и грађанки и развоју свести о потреби за променама (студенски протести: 1992, 1996/97, демократске промене 2000....).

У првој половини 2008. године, лидери, амбасадори и волонтери ЛДА су спровели и **истраживање о потребама младих за информацијама**. У анкетно истраживање је било укључено преко осам стотина матураната нишких средњих школа и студената нишког универзитета. Резултати истраживања показују да:

И студенти и средњошколци углавном (42%) свој степен информисаности о темама релевантним за младе процењују као осредњи (оценом 3, где је максимална оцена 5, а минимална 1)

Најчешће средство за добијање ових информација је телевизија (62% међу студентима и чак 69% ученика користи ТВ за ове сврхе)

Интернет је други по реду најзначајнији извор информација који млади наводе (42% средњошколаца и 47% студената га користи у ове сврхе). Међутим, у одговорима на остала питања, млади су наводили Интернет као основни извор информација који им је омогућио да сазнају за неки тренинг или семинар (15% наспрам 5% оних који су за то сазнали путем телевизије), нађу посао (14% наспрам 2,5%), сазнају за неки битан културни догађај и посете га (24% наспрам 15%). Интернет сајтови и мејлинг листе су се такође показали као основни извори информација о културним догађајима (20% испитаника који позитивно одговоре на питање о томе да ли постоји служба која редовно пласира ове информације, наводи Интернет сајтове и листе као основна средства информисања), могућностима за формално (31%) и неформално (25%) образовање и запошљавање (62%). Међутим, ипак знатна већина младих (углавном око 75%) одговара да не постоје службе или канали који их редовно информишу о наведеним темама. Дакле, проценат оних који користе Интернет као средство које би им омогућило долазак до информација и сазнања битних за усавршавања (кроз учење и искуства) је незадовољавајућ – процењен на само двадесетак процената од оних који користе Интернет.

Чак 66% младих наводи Интернет као најефикасније средство за пласирање информација за младе и о младима (могућности за образовање и запошљавање и информације о културним догађајима и омладинским иницијативама). Најдефицитарније су информације о културним догађајима (14,7% испитаника их наводи), могућностима за запошљавање (14,4%) и образовање (12,7%).

Више од 94% младих испитаника, навело је мишљење да је Инфо центар потребан младима у Нишу. Више од 90% њих је изјавило да би врло радо посећивало овај центар. Након препознатих потреба младих, активисти ЛДА су формулисали као циљ оснивање Омладинског центра чији би основни део активности био концентрисан око Инфо центра. Инфо центар је осмишљен као место које би младима омогућавало да уче како да пронађу жељене информације, да их користе и деле и размењују. Идеја је научити младе да активно уче, истражују, претражују базе информација, уче вештине презентација и схвате значај и релевантност информација и поткрепљења тврдњи подацима. На тај начин млади постају активни корисници и извори информација, а не пасивни примаоци.

Инфо центар је, тако, почео да се развија кроз Омладински центар и поменути пројекат Једно место за све младе, који спроводимо од 1. септембра текуће године. Наша досадашња искуства у раду са младима и дуго пре овог пројекта и сада, указују на то да млади најчешће информације потребне за поткрепљење, реализацију и презентацију својих идеја траже на Интернету. Међутим, показало се и то да су им неопходне обуке и смернице за налажење и коришћење тих информација и предочавање њима непознатих предности и могућности које могу користити.

Још један наш пројекат, такође финансиран из буџета Републике Србије – Министарства омладине и спорта – јесте пројекат Заједно до локалне стратегије за младе.

Оба наведена пројекта имају за циљеве повезивање омладинских активиста нишких организација и удружења, промоцију активизма, волонтеризма, Националне стратегије за младе и програма Млади у акцији.

Визија **Националне стратегије за младе** (март 2008. година):

"Млади у Србији у XXI веку су активни и равноправни учесници у свим областима друштвеног живота и имају једнака права и могућности за пуни развој својих потенцијала. То подразумева њихову активну улогу у породичном животу, образовању, запошљавању, здрављу и укупном друштвеном животу. Млади стичу нова знања и искуства, друже се и такмиче са својим вршњацима широм света, путују али и враћају се у своју земљу, где активно, одговорно и вредно примењују сва стечена знања и остварују квалитетан живот".

3. НИЗАК СТЕПЕН ОМЛАДИНСКОГ ВОЛОНТЕРИЗМА

Волонтерска искуства младих у Нишу

У оквиру пројекта *Млади исправан смер*², група омладинских лидера из ЛДА је на пролеће 2007. године волонтерски спровела истраживање које је имало за циљ утврђивање нивоа активизма и волонтеризма међу младима у Нишу. Истраживање је показало да 80% испитаника (матуранти гимназија и студенти) нема никакво радно искуство, а чак 90% није никад волонтирало. Резултати истраживања су показали и да око 90% анкетираних има солидно знање енглеског језика, а око 80% младих је било у иностранству (углавном екскурзије). Омладински центар ЛДА је зато као један од основних циљева поставио рад на повезивању омладине ван граница Републике Србије и укључивању у европске токове за које је омладина јако заинтересована (у просеку 70% за све вредности Европске Уније), посебно за студирање, волонтирање и усавршавање и рад у иностранству (преко 90%).

У нашем поменутом **истраживању о потребама младих за информацијама**, показало се да су млади незаинтересовани за активно тражење релевантних информација о усавршавању, запошљавању и волонтеризму – навикли су да су пасивни примаоци ових информација које су ионако незадовољавајућег обима и квалитета. У прилог овој тврдњи говори податак да је као најдефицитарнију групу информација у оптицају највећи број испитаника (14,4%) навео управо оне које се тичу могућности за волонтирање, усавршавање и запошљавање.

Након препознатих потреба младих, активисти ЛДА су формулисали као циљ оснивање Омладинског центра чији би велики део активности био концентрисан на даљу промоцију волонтеризма. Омладински центар, чије је оснивање подржано од стране Министарства за омладину и спорт, је осмишљен као место које би младима омогућавало да уче како да пронађу жељене информације, истражују, претражују базе информација, уче вештине презентација и схвате значај и релевантност информација и поткрепљења тврдњи подацима да их користе, деле и размењују. На тај начин млади постају активни корисници и извори информација, а не пасивни примаоци, отварају се могућности за спровођење њихових иницијатива, за волонтирање и усавршавање. У нашој досадашњој пракси се показало да су млади немотивисани за волонтерско ангажовање јер се оно друштвено не вреднује адекватно. То сматрамо основним проблемом и наше ће активности на овом пројекту имати као основни циљ допринос промени таквог стања.

Напори Града Ниша усмерени на побољшање положаја младих и развој волонтеризма и омладинског активизма

У званичним саопштењима се константно говори о томе да млади у Нишу нису активни у развоју заједнице и да касније имају и проблема да дођу до првог запослења с обзиром на мањак радног искуства и волонтирања, а да нису ни мотивисани за предузетништво и samozапошљавање. Стратегија развоја Града Ниша предвиђа просперитет Града управо кроз развој малих и средњих предузећа, чиме би се наводно, решили проблеми младих.

*"Да би се задовољиле потребе младих, политике тржишта рада морају да буду усмерене ка обезбеђивању приступа новим могућностима за развој каријере и иновативном стручном усавршавању. Такав приступ поспешује могућности запослења младих људи и може чак да их мотивише да покрену самосталан бизнис"*¹.

---

² Овај пројекат је финансијски подржала Европска комисија, а спроводе га симултано 11 ЛДА канцеларија на Балкану и једна у Грузији. Пројекат је координисан од стране мреже АЛДА којом су повезане све ЛДА канцеларије. Основни циљ пројекта је промоција Програма "Млади у акцији (жала 207-2013)". Активисти ЛДА овај пројекат реализују у сарадњи са Градом

4. НЕПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНО ОРГАНИЗОВАНЕ МРЕЖЕ ВРШЊАЧКИХ ЕДУКАТОРА У НИШУ

Многе организације и институције из града и земље организовале су вршњачке едукације на различите теме у нашој локалној заједници током протеклих неколико година. Међутим, **конкретни и видљиви резултати ових напора су изостали.**

Уобичајена је пракса да организације и институције организују **интерне вршњачке едукације** за своје потребе – првенствено усавршавање кадрова и реализацију краткорочних пројеката.

Едукације, такође, за теме имају оне области за које као тренери могу бити ангажовани интерни људски ресурси или лако доступни стручњаци. **Жеље и потребе самих младих**, као циљне групе и корисника пројеката, притом **се уопште не разматрају.**

Још један од постојећих проблема у локалној заједници представља и чињеница да се **вршњачке едукације редовно спровode само у неколико (једних те истих) средњих школа.**

Активности вршњачке едукације су недовољно транспарентне у нашој локалној заједници и њихова промоција врши се на начин који не може бити дефинисан као задовољавајући. Иако највећи број младих, 85,55%, препознаје неформалну едукацију, а нарочито вршњачку, као најефикаснији метод учења и информисања³, већина младих није имала прилику да учествује у тренинзима и семинарима. Истраживање које спроводимо од јануара текуће године показало је да 38,88% испитаника никада није имало прилику да похађа било какав облик неформалне едукације, нити има сазнање о томе где се овакве активности организују и како би дошли у прилику да похађају неку обуку. 61% испитаника каже да је имало искуство учешћа на тренинзима и семинарима и да се о томе информише преко пријатеља. Овај податак указује на степен укључености младих у програме неформалне едукације који није занемарив, али резултати ове едукације нису видљиви – мали је број омладинских иницијатива покренутих од стране самих ученика и едукације нису имале очекиван мултипликативни ефекат. Стиче се утисак да су овако организоване вршњачке едукације уствари саме себи циљ. Одговори које су млади који нису учествовали у овим програмима, давали на питања из анкете указују на низак степен информисаности о могућностима за неформалну едукацију. Дакле, информације редовно бивају дистрибуиране истим групама младих, и често се дешава да узак круг ученика зна за могућности едукације и узима учешће у њима.

Дешавало се, чак, да одређени проценат младих (5% испитаника) тренинге (иако су у питањима помињани у значењу метода неформалне едукације, уз семинаре) идентификује са спортским тренинзима.

Наша бројна искуства у раду са младима, показала су и да у школама постоје стручњаци (психолози, педагози и професори) који препознају значај вршњачке едукације и показују интересовање за сарадњу на оваквим пројектима. Ови стручњаци и људи добре воље, који би у многоме олакшали спровођење активности, представљају значајан, а неискоришћен ресурс.

5. НАСИЉЕ МЕЂУ МЛАДИМА, ПРОБЛЕМ НЕТОЛЕРАНЦИЈЕ

Евидентно је да је **насиље међу младима** тренутно најалармантнији *проблем наше заједнице*. У наставку текста дајемо податке о проблему насиља међу младима.

Свако дете у Србији било је бар једном изложено неком облику насиља, а претпоставља се да око 10 одсто њих стално доживљава теже облике физичког или сексуалног злостављања, показало је истраживање Дечјег фонда УН (УНИЦЕФ).

Половина ученика основне школе бива вређана од стране својих вршњака, петина ученика трпи претње и отимање или уништавање личне имовине. Десетина је физички повређена, а чињеница да се 2% ученика присиљава на дрогирање више је него забрињавајућа.

У Србији годишње је свим врстама насиља, па и смрти изложено око 6.000 малишана. То тврди Лада Протић, председница удружења СОС телефон за жене и децу жртве насиља у Београду. Госпођа Протић, даље, објашњава да је пораст насиља у Србији директна последица рата, кризе, пребрзих промена, великог присуства насилничког понашања у

---

³ Податак до кога смо дошли анализом резултата истраживања које смо спровели октобра 2007. Основни циљ је било одређивање нивоа омладинског активизма на нивоу града. Анкета је спроведена на узорку који су чинили матуранти и бруцоши нишких школа и факултета.

Србији, али и да је пораст броја жртава насиља - последица наглог отварања ове табу теме. Најчешћи починитељи злостављања су људи из окружења, рођаци, пријатељи, а код адолесцената злостављачи су и вршњаци.

Према истраживању које је ЛДА спровео у сарадњи са Административно-биротехничком школом у Нишу, а у оквиру АНЦИ/АЛДА пројекта Јачање капацитета цивилног друштва у централној и јужној Србији и омладинске кампање у организацији ЛДА - Центра Локалне Демократије у Нишу, испитано је 447 ученика на нивоу пет средњих школа и то: Филип Кљајић, Уметничка школа, Гимназија 9. мај, Музичка школа и Административно-биротехничка школа.

На питање да дефинишу насиље 44% испитаника није знало да предложи дефиницију. На питање да ли неко од твојих вршњака врши насиље над тобом 32% испитаника је позитивно одговорило, 24% ученика је дало негативан одговор, док је 44% испитаника одговорило да не зна. Приликом истраживања односа испитаника према насиљу 69% ученика се изјаснило против насиља док је 9% ученика дало позитивну изјаву. 22% ученика рекло је да нема став по питању насиља.

На питање како спречити насиље око 70% ученика првог разреда није знало одговор, док је код ученика другог разреда овај број износио око 45%. На питање да ли си некада пожелео да будеш насилан према неком у школи 10% ученика првог разреда је дало позитиван одговор, око 20% није било сигурно. Код ученика другог разреда око 20 % ученика је дало позитиван одговор, а око 15% није било сигурно. Ученици трећег разреда изјаснили су се као и ученици првог, док је код ученика четвртог разреда било највише испитаника са позитивним одговором према насилном понашању и то мало више од 25%, а око 20% ученика није било сигурно како се насиље спречава.

Испитаници су рекли...

- Деца трпе више вербалног насиља од стране сопствених родитеља него у школи. Зашто се онда трудити око смањења школског насиља ако се главница добија у кући?
- Насиље је савремени вид комуникације.
- Насиље се спречава само тучом, дијалог је код нас Срба немогућ!
- Насиље је болест модерног друштва.
- У спречавању насиља требало би пребити насилника.

Насиље у школама је проблем који се у Србији мало проучава и о којем има мало написа у домаћој стручној литератури. На националном нивоу, као и на локалном, нема разрађених стратегија и програма за превенцију насиља међу ученицима у нашим школама. Нема података о планском, систематском и организованом спровођењу превенције насиља у пракси наших школа. Подаци истраживања указују на потребу да се у школама у нашој земљи примене одговарајући програми превенције насиља међу ученицима.

Потребно је да се пренесу основне и битне информације, из којих се може добити увид у разноврсност постојећих приступа у превенцији школског насиља, а за које се надамо да ће подстаћи иницијативу да се и у нашим школама посвети већа пажња превенцији ученичког насиља - Зборник Института за педагошка истраживања, Мере и програми за превенцију насиља у школи, Слободанка Гашић-Павишић.

Лоша материјална и социјална ситуација младих, непостојање адекватне инфраструктуре, спорост реформи у друштву, ограниченост слободе кретања у региону допринела је ширењу ксенофобије и резултирала незаинтересованошћу једног броја младих на пољу покретљивости.

Из ових и сличних разлога млади често бивају изманипулисани од стране лидера политичких опција који наводе младе да без дубље анализе у јавности изражавају ставове о чијем значају не промишљају. Млади се често користе у оквиру промотивних кампања политичких партија па чак бивају и приморани да преко школа учествују у акцијама непримереним за свој узраст.

Током досадашњег индивидуалног искуства активиста Омладинског центра примећено је да млади људи пречесто долазе у ситуацију да буду жртве пропаганде, како политичких партија тако и индивидуалаца који их користе као подлогу за своју личну промоцију. Сведоци смо били страшних призора који су се дешавали на улицама града протеклих година. Сусретали смо се са ситуацијама где се велики број младих, па чак и малолетника из средњих школа, укључивало у разне протесте када су, поведени масом, узвикивали пароле са призвуком мржње, ксенофобије, нетолеранције и дискриминације а да тога нису ни били свесни. О многим темама млади Ниша немају где да слушају јер нажалост нема довољно примера уношења иновација у приступу едукације младих у школама.

II

ПРИКАЗ ИСТРАЖИВАЊА О ПОТРЕБАМА МЛАДИХ ЗА ИНФОРМАЦИЈАМА

1. УВОД

Циљ

Циљ истраживања је био утврђивање реалне потребе за оснивањем Инфо центра у оквиру Омладинског центра ЛДА. То је подразумевало:

- утврђивање реалног нивоа информисаности младих у Нишу о релевантним темама за њих (кроз сет питања)
- утврђивање нивоа сатисфакције младих доступним релевантним информацијама (и обимом и квалитетом)
- идентификацију средстава информисања које млади најчешће користе и служби информисања које препознају и користе
- утврђивање подручја информација у којима влада највећи дефицит – које информације и „сетови“ којих информација највише недостају младима
- колико је младих имало искуства типа тренинг или семинар, међународна размена, хонорарно или стално запослење паралелно са образовањем, стручна пракса, значајан културни догађај (фестивал, представа, концерт, изложба, сајам...) и како су сазнали за њих.
- директно испитивање о најефикаснијим методима и средствима информисања, по мишљењу испитаника, о томе да ли мисле да је Инфо центар потребан младима у Нишу, да ли би га посећивали и колико често.

Инфо центар је, као део Омладинског центра, стратешки дефинисан као служба која „првенствено одговара на потребе младих за информацијама. Најбитније од њих, које ће редовно бити прикупљане и дистрибуиране кроз центар биће везане за:

- образовање - догађања на нишким факултетима и у средњим школама
- информације о стипендијама, тренинзима, семинарима, студијама у земљи и иностранству
- информација о пројектима, омладинским иницијативама, уопште догађајима у које су укључени млади из Ниша
- запошљавање – информације о слободним радним местима
- Пружање информација о административним процесима у релевантним организацијама и институцијама

Центар ће бити само место за усмеравање младих, јер не планирамо да се усмеримо на активно и стално пружање информација пасивним примаоцима. Подстицаћемо младе људе да сами буду извори нових информација, да их доносе и размењују. За често постављана питања, одговоре ћемо штампати и дистрибуирати како би млади и грађани шире, научили о неким праксама... на то ће бити усмерен сет пројектних активности у оквиру програма издаваштва.“

Као помињане релевантне теме за младе у Нишу у истраживању су наведени културни живот, студије, посао, запошљавање, активности младих и НВО, тренинзи, семинари. До тог закључка се дошло претходним истраживањима у виду фокус група у којима су учествовали млади активисти и волонтери ЛДА.

Узорак је обухватао осамсто младих из Ниша –матураната свих деветнаест нишких средњих школа и четири стотине студената са свих једанаест факултета Универзитета у Нишу. Коришћен је случајан стратификовани узорак, са коришћењем квота (учешће матураната сваке од школа и студената одређених факултета у узорку пропорционално је учешћу ученика и студената тих школа и факултета у укупном броју матураната и студената у Нишу).

Методологија

Као метод истраживања коришћено је директно испитивање уз коришћење анкетног упитника које су попуњавали испитаници у присуству анкетара који су претходно давали образложења и упутства, а на захтев и додатна појашњења. Упитник се састојао од пет питања затвореног типа (два дихотомна, две Ликертове скале, једно са вишеструким избором), пет отвореног типа и два комбинована (вишеструки избор и отворени

коментари).⁴ Иако је анкета била анонимна, на крају је испитаницима била дата могућност да оставе своје контакте (име, презиме, адресу, е-меил адресу и број телефона) уколико су желели да их ставимо на маилинг листу Омладинског центра (да би постали активисти или примали обавештења о нашем раду). Реакције испитаника су биле чак зачуђујуће позитивне, били су спремни за сарадњу и само је двадесетак упитника одбачено у току анализе.

Управо најзначајнијом додатом вредношћу истраживања сматрамо то што је близу три стотине младих људи (51 студената и 243 матураната) оставило своје контакте и изразило жељу да их обавештавамо о активностима и да нам се евентуално придруже. 56оро њих је било укључено на наша два следећа пројекта, Једно место за све и Заједно до локалне стратегије за младе.

Директно испитивање вршило је једанаесторо младих активиста уз помоћ седморо мало старијих колега - координатора, омладинских лидера и сарадника Омладинског центра у периоду од децембра 2007. године до марта 2008. године. Унос, обраду и анализу резултата извршила је координаторка Инфо сектора омладинског центра.

Цело истраживање је рађено потпуно волонтерски, а за копирање упитника коришћена су средства ЛДА. Ова активност је представљала пример добре волонтерске праксе. Она је покренута јер смо били суочени са недостатком актуелних и адекватних података о животу младих у Нишу. Цела идеја Инфо сектора се и темељи на константним истраживањима за препознавање реалних потреба младих, а не деловање на основу претпоставки које, ма колико здраворазумске биле, често могу бити погрешне. Дакле, ово је само прво у низу истраживања која ћемо спроводити.

Резултати су, до сада, презентовани на Округлом столу у оквиру пројекта „Заједно до локалне стратегије за младе“ и у медијима – радио Ниш, Народне новине, Вечерње новости, Данас, Блиц, ТВ Зона, НТВ, ТВ 5.

---

⁴ Пример коришћеног упитника је дат у прилозима

2. АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА – за свако од питања

Степен информисаности о релевантним темама за младе и начин на који до њих долазе:

ФАКУЛТЕТИ:

41,5% (већина) студената свој **степен информисаности о релевантним темама за младе** оцењују оценом **3** (1-5)

Најчешћи начини информисања

- Познаници (62%)
- Телевизија (61,9%)
- Интернет (47%)
- Штампa (27,1%)
- Радио (14,8%)

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ:

42% (већина) средњошколаца свој **степен информисаности о релевантним темама за младе** оцењују оценом **3** (1-5)

Најчешћи начини информисања

- Телевизија (68,1%)
- Познаници (50,6%)
- Интернет (39,7%)
- Штампa (20,3%)
- Радио (6,6%)

Степен сатисфакције о информацијама које добијају, студенти су оценили следећим оценама:

- Култура **3** (43,6%)
- Образовање **3** (37%)
- Запошљавање **2** (33,5%)
- Активности НВО **3** (35,6%)
- Тренинзи и Семинари **3** (30,1%)

Степен сатисфакције о информацијама које добијају, средњошколци су оценили следећим оценама:

- Култура **3** (44,6%)
- Образовање **4** (32,7%)
- Запошљавање **2** (32,9%)
- Активности НВО **3** (36,7%)
- Тренинзи и Семинари **3** (30,6%)

Највећи недостатак информација код студената је у следећим областима:

- Запошљавање (19,5%)
- Култура (19,1%)
- Образовање (9,3%)
- Тренинзи и Семинари (7,6%)

Највећи недостатак информација код средњошколаца је у следећим областима:

- Запошљавање (14,7%)
- Култура (14,4%)
- Образовање (12,7%)

Искуства која су до сада испитивани студенти имали и начини на који су до њих дошли су следећи:

- **Тренинзи и Семинари (11%)**
(медији,познаници)
- **Запошљавање током студија (8,1%)** (познаници, интернет)
- **Међународна размена (1,7%)**
(Интернет,НВО,познаници)
- **Стручна пракса (6,4%)**
(факултет,медији)
- **Културни догађаји (15,7%)**
(медији,познаници)

Искуства која су до сада испитивани средњошколци имали и начин на који су до њих дошли су следећи:

- **Тренинзи и Семинари (25,1%)**
(познаници)
- **Запошљавање (10,4%)**
(познаници)
- **Међународна размена (1,8%)**
(познаници)
- **Стручна пракса (6,1%)**
(школа)
- **Културни догађаји (24,6%)**
(медији)

Анкетирани студенти су одговорили да је један од проблема и непостојање служби које их редовно информишу о следећим областима:

- 72% о културним догађајима
- 72,9% о могућностима запослења
- 78,8% о могућностима образовања
- 84,3% о активностима младих
- 87,3% о активностима НВО
- 78,8% о тренинзима и семинарима
- 95,8% о тестовима за професионалну оријентацију

Анкетирани средњошколци су одговорили да је један од проблема и не постојање служби које их редовно информишу о следећим областима:

- 84,1% о културним догађајима
- 83,8% о факултетима
- 91,1% о могућностима запослења
- 90,4% о активностима младих
- 94,4% о активностима НВО
- 90,9% о тренинзима и семинарима
- 98% о тестовима за професионалну оријентацију

94,1% студената сматра да је потребно оснивање ИНФО-ЦЕНТРА
89,4% њих би редовно посећивало ИНФО-центар (51,7% би га посећивало једном недељно)
25,8% студената сматра да су најбољи начини информисања интернет и медији

86,3% средњошколаца сматра да је потребно оснивање ИНФО-центра
81,5% њих би редовно посећивало ИНФО-центар (48,4% би га посећивало једном месечно)
30,6% средњошколаца сматра да су најбољи начини информисања интернет и медији

3. ЗАКЉУЧЦИ, ПРЕДЛОЗИ И СУГЕСТИЈЕ

ЗАКЉУЧЦИ

Млади оцењују своју информисаност о релевантним темама средњом оценом 3 (у распону оцена од 1 до 5), али се на основу одговора на питања којима се процењује њихова реална информисаност, покажује да је она нижа. *Млади, дакле, прецењују своју ионако релативно задовољавајућу информисаност.*

Најчешћи извори информација су ТВ (доминантан код студената) и познаници (доминантан код ученика), затим Интернет.

Младима највише недостају информације о могућностима за запошљавање и стручно усавршавање, о културним догађајима и активностима младих.

Млади генерално имају јако мало искустава везаних за активности које смо навели у упитнику, али најмање везано за

- **Запошљавање** (они који су га имали сазнали су од познаника)
- **Међународне размене** (познаници)
- **Стручну праксу** (школске службе)

Огроман број младих каже да не постоје службе које их редовно информишу о релевантним темама.

ПРЕДЛОЗИ И СУГЕСТИЈЕ

Указати им на реалан степен информисаности и неопходност активног тражења, коришћења и размене информација.

Потенцирати оснивање Инфо центра, утицати, кроз сарадњу, на повећање видљивости и бољу промоцију рада градских институција, служби – онлајн и офлајн – које се већ баве информисањем младих.

Ове информације ставити у фокус активности Инфо центра и партнерских организација – расподелити посао око информисањем младих, јер једна служба не може радити на информисању о свим темама.

Едукације и промоције волонтеризма, активизма, програма за младе (Млади у акцији) пројектног менаџмента, рада невладиних и осталих омладинских организација – базе података и пројекти усмерени на запошљавање и омогућавање обављања стручне праксе.

Испитати стање – дати повратну информацију службама које то раде, како би повећале видљивост и унапредиле активности. Утврдити сетове информација о којима нико систематски заиста не обавештава младе и те информације – њихово прикупљање и пласирање – ставити у фокус својих активности.

ГЕНЕРАЛНИ ЗАКЉУЧАК: Млади су навикли да буду пасивни примаоци информација, углавном са медија и од познаника. Иако готово сви користе Интернет, очигледно је да га користе више за комуницирање са другима, играње игрица и сл., него за „корисне“ сврхе као што је претраживање, учење и сл.

ГЕНЕРАЛНИ ПРАВАЦ РЕАГОВАЊА: Инфо сектор омладинског центра готово сви испитаници сматрају неопходним. Он треба да буде место за усмеравање младих ка изворима који систематски и редовно прикупљају одређене информације и извор најбитнијих недостајућих информација. Инфо центар ће бити место на коме ће млади РАЗМЕЊИВАТИ информације, УЧИТИ како да их активно траже, користе и пласирају...

4. ПРИЛОГ – Примерак коришћеног анкетног упитника

ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР
децембар 2007./ март 2008.

1. Да ли сматрате да сте добро информисани о животу младих у Нишу? Одредите процењени степен своје информисаности заокруживањем броја на скали.

1   2   3   4   5

2. Најчешћи извори путем којих добијате ове информације јесу:

- a) ТВ,
- b) радио,
- c) интернет,
- d) штампани медији,
- e) познаници,
- f) остало(навести   шта   је   то)

_____.

3. Означите колико сте задовољни обимом информација које добијате у вези са следећим областима:

културни живот	:-(	:(	:	:-)	:))
образовање (факултети, више школе, приватни факултети, студирање у иностранству)	:-(	:(	:	:-)	:))
посао, запошљавање	:-(	:(	:	:-)	:))
активности младих, НВО	:-(	:(	:	:-)	:))
тренинзи, семинари	:-(	:(	:	:-)	:))

4. Које Вам од наведених информација највише недостају? Уколико су то информације из неке групе коју нисмо навели, молимо Вас, наведите је.

_____
_____

5. Да ли сте имали неко од следећих искустава:

- g) похађао-ла сам тренинг или семинар,
- h) нашао-ла сам посао (хонорарни или стални),
- i) учествовао-ла сам у међународној размени,
- j) обавио-ла сам стручну праксу,
- k) посетио-ла сам врло значајан културни догађај (фестивал, представа, концерт, изложба, сајам...).

Додатно: ако сте имали неко од поменутих искустава, молимо Вас, објасните како сте сазнали за њих.

- a) _____
- б) _____
- ц) _____
- д) _____
- е) _____

6. Да ли постоји нека служба или организација која Вас редовно информисе о следећим областима и ако постоји, упишите на линији која је то служба.

Културни живот _____

Образовање (факултети, више школе, приватни факултети, студирање у иностранству) _____

Посао, запошљавање _____

Активности младих _____

Рад и активности НВО _____

Тренинзи, семинари _____

7. Да ли знате да у Нишу постоји институција чија је једна од активности спровођење тестова професионалне оријентације која Вам може бити од користи при одабиру будућег занимања?

а) да, то је _____ б) не знам

8. Да ли, по Вашем мишљењу, постоји потреба за оснивањем Инфо центра?

а) да б) не

9. Да ли (би)сте посећивали Инфо центар ради добијања потребних информација?

а) да б) не

10. Колико су Вам често потребне наведене информације?

а) дневно б) недељно в) месечно

11. Који је, по Вашем мишљењу, најефикаснији начин обавештавања младих о догађањима у граду и могућностима за образовање и запошљавање?

_____

_____

12. Уколико имате предлог или сугестију у вези са овом анкетом, молимо вас да их наведете.

_____

_____

13. Подаци о испитанику (нису обавезни, али су нам потребни како бисмо Вас уврстили у нашу Базу података корисника којима шаљемо информације о нашим активностима и остале информације значајне за младе у Нишу)

— име и презиме _____

— адреса _____

— број телефона _____

— е-маил _____

Захваљујемо се на учешћу и надамо се будућој сарадњи са Вама!

III

ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊИМА О НЕЗАПОСЛЕНОСТ МЛАДИХ У НИШУ

- Диплома као гаранција за успешно запослење?

Презентација садржи резултате истраживања секундарних података о незапослености младих. Презентована је на округлом столу "Перспективе младих", који је организовала фондација Понтис из Словачке. Срдачно и најискреније се захваљујем Ани Јовановић из Националне службе за запошљавање на помоћи везаној за истраживање и израду презентације.

Ана Поповић, Омладински центар - ЛДА

Проблеми младих у Нишу везани за незапосленост

- Више од 19 500 младих (у распону од 18 до 30 година старости) је незапослено. Они чине приближно 38% популацијене незапослених у Нишу.
- Иако се сматра да виши степен образовања значи и бољу шансу за добро запослење, практична искуства показују да то није правило.
- Постоји велики број високообразованих (факултетски – дипломирани стручњаци, мастери, магистри) младих, а још увек незапослених људи.

НЕЗАПОСЛЕНИ ВИСОКО ОБРАЗОВАНИ КАДРОВИ У НИШУ (2005-2008):

	Укупан број	До 30 година	% (18-30)
- Дипломирани економисти /киње	382	106	27.75
- Дипломирани правници/це	228	78	34.21
- Лекари	326	159	48.77
- Стоматолози	74	29	39
- Дипломирани инжењери електронике	218	46	21.10
- Дипломирани инжењери машинства	147	15	10.20

Образовање осигурава запослење?

- 41.000 дипломираних студената/киња 1085 доктора наука од оснивања Универзитету у Нишу
- Тренутно 26.272 студената на Универзитету и око 5000 студената на приватним факултетима. У Нишу постоји 7 приватних факултета (тврдња базирана на неформалним информацијама – званичних података нема). На основу ових чињеница, може се закључити да се доступност образовања не може сматрати проблемом за младе у Нишу (нарочито ако се има у виду и да се део студената финансира из буџета РС).
- Недостатак било каквог радног искуства/стажирања као главни разлог незапошљавања – својеврсни парадокс: студирање уз истовремени рад је немогуће за већину студената. (проблем издржавања током студија, обезбеђивања школарине, стицања радног искуства). То може изазвати и продужено студирање , што даље утиче на пад мотивације, студирање постаје скупље...

- Услови запошљавања углавном неповољни: мање могућности за запошљавање у одрђеним областима (истраживачки рад, образовање...), рад без или уз минималну финансијску надокнаду током “пробног периода”, без гаранције за наставак ангажовања након овог периода, рад на пословима који захтевају ниже образовање – неадекватна новчана надокнада...

Решење – организовано стажирање

- Чак и када се студенти одлуче за симултани рад и студирање (основни разлози су: жеља за осамостаљивањем, набавка средстава за финансирање студија, стицање искуства), услови запошљавања су незадовољавајући:
  - Недостатак одговарајућих радних места у складу са образовањем и професијом (најизраженије за особе које су се школовале за рад у просвети или као истраживачи)
  - Никаква или ниске надокнаде током “тренинг периода” (у случају недостатка претходног радног искуства)
  - Нема гаранције за запошљавање након истека овог периода – тренинга, волонтирања или стажирања
  - Рад “на неодређено”
  - Рад на позицијама које реално захтевају нижи степен образовања од оног које особа има и за које је, самим тим, предвиђена и нижа плата...
  - организоване праксе и стажирања као најбоља решења: корисно искуство које не продужава битно период студирања

Перспективе у Нишу – стажирање

- 10 факултета смештено у самом граду
- На већини факултета организовано стажирање није део програма редовних студија или подразумева кратко практично искуство у локалним предузећима (да би се написао извештај, студија, положио испит...)
- На неким факултетима активне су испоставе међународних студентских организација (AIESEC, ELSA, BEST, IAESTE - International Association for the Exchange of Students for Technical Experience, AEGEE) које пружају могућност међународних стажирања; већина студената није у позицији да искористи те могућности
- Стажирање на локалном или државном нивоу – у већини случајева релевантније - само пар државних и већина приватних факултета

IV

АНАЛИЗА НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ПРОБЛЕМА МЛАДИХ У НИШУ

– ЗАКЉУЧЦИ РАЗМАТРАЊА, ПРЕЗЕНТАЦИЈА И ДУСКУСИЈА
РАДНИХ ГРУПА СА ОКРУГЛОГ СТОЛА У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА
„ЗАЈЕДНО ДО ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ“

I група

НЕИНФОРМИСАНОСТ МЛАДИХ

УЗРОЦИ ПРОБЛЕМА

- Недоступност и некоординисаност процеса прикупљања, обраде и коришћења информација и субјеката који их врше
- Незаинтересованост и пасивност самих младих која изазива само пасивно коришћење информација, а не и трагање, пласирање и размену
- Непознавање начина проналажења информација

ПРЕДЛОЗИ РЕШЕЊА

- ‘Све на једном месту’ брошуре
- Омладински часопис (информатор) као скуп сервисних информација за младе, једном или два пута месечно
- Трибине о релевантним питањима и догађајима са којима се млади сусрећу – размена искустава
- Свеобухватна база података доступна на интернету - скуп информација које све организације прикупљају, на овај начин интегришу и чине их доступним
- Канцеларија за младе (праћење потреба младих у сарадњи са НВО) као кишобран организација која редовно анализира ове проблеме и иницира активности за њихово решавање

СТЕЈКХОЛДЕРИ – Релевантни партнери у процесима решавања проблема

- Град Ниш
- Омладинске невладине организације
- Релевантне институције (Школска управа, савет родитеља, Универзитет)
- Медији

ПРЕДЛОЗИ ИЗ ДИСКУСИЈЕ:

- Оснивање саветовалишта за младе које ће пружати широк спектар сервисних информација. То би била организација која би усмеравала младе на места где могу доћи до конкретних информација које их интересују.(Инфо центар ЛДА)
- Основати интернет форум на коме ће млади директно размењивати конкретне информације
- Искористити универзитетски сервер и направити јединствену базу свих информација које су од значаја за младе и студенте. База које може да се претражује по пољу интересовања.

II група

НЕЗАПОСЛЕНОСТ МЛАДИХ И СИРОМАШТВО

УЗРОЦИ ПРОБЛЕМА

- неактивност и незаинтересованост самих младих за активно тражење посла
- недостатак нових радних места у локалној заједници
- компликована бирократија за инвестиције
- компликована 'start up' администрација
- захтеви везани за претходно радно искуство приликом запошљавања, које већина младих нема
- корупција
- понуда спрам потражње - несклад и спора реформа
- неинформисаност младих
- друштво = кривац
- некоординисаност рада институција од значаја за решавање овог проблема
- волонтеризам се не вреднује
- праксе током школовања има јако мало

РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА НЕИНФОРМИСАНОСТИ И НЕКООРДИНИСАНОСТ ИНСТИТУЦИЈА - акција

- веб портал
- промоција...
- инфо тело

СТЕЈКОЛДЕРИ

- институције/ нво на локалу
- град ниш/ посебно тело
- медији

РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА НЕДОСТАТКА РАДНОГ ИСКУСТВА АКЦИЈА

- пракса...генерално
- неформално образовање
- волонтеризам
- стимулативне мере и афирмација послодаваца смањење пореза приликом запошљавања младих људи, (то већ постоји??)
- препоруке
- програми, потражња (бавити се испитивањем дефицитарних занимања и радити промоцију тих занимања у јавности како би се људи адекватно информисали о реалној потражњи)

СТЕЈКОЛДЕРИ

- локалне самоуправе/град
- нво
- бизнис
- медији
- Универзитет

РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА АПАТИЧНОСТИ / ПАСИВНОСТИ МЛАДИХ

- www.mladinis.rs
- Едукативни програми
- Иновативни садржаји
- 'пунк' проблем, тв
- Саветовалиште за родитеље

СТЕЈКОХОЛДЕРИ

- Град Ниш
- Општине
- Медији
- Институције
- НВО
- Школе, факултети, Школска управа

ПРЕДЛОЗИ ИЗ ДИСКУСИЈЕ

- ЗАКОН О ВОЛОНТЕРИЗМУ (да се вреднује волонтерски рад као нека врста праксе која би могла да користи приликом запошљавања)
- Мотивисати - регрутовати бруцоше од почетка док су још мотивисани да се активно укључују у планирање и реализацију неких активности

III група

НЕСЕНЗИБИЛИСАНОСТ ЗА ПИТАЊА МАРГИНАЛИЗОВАНИХ ГРУПА

Узроци проблема

- "Невидљивост" маргинализованих група у јавности
- **Васпитање (породица)**
- **Образовни систем**
- **Несензибилисани медији**
- Невидљивост и маргинализација НВО које се баве овим питањем
- Ово питање се не третира на озбиљан начин – систематски

Решење проблема

- Сензибилизација представника медија
- сензибилизација јавног мњења - породица
- Допуна (модификација) образовног програма
- Умрежавање НВО које раде са маргинализованим групама
- Континуирана јавна кампања

Стејкхолдери – партнери у решавању проблема

- Образовне институције
- Медији
- НВО
- Локалне власти
- Политичке странке
- Савети родитеља

Закључци и сугестије из дискусије:

Учесници Округлог стола су закључили да ово питање треба разматрати и решавати заједно са следећим проблемом, ниским степеном интеркултуралне свести младих.

Стефан: “лакше је, чини се, размишљати о разумевању друге културе, ван наше земље него се бавити проблемом интеграције мањина у нашем друштву и препознавањем проблема њихове интеграције”

IV група

НИЗАК НИВО ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ СВЕСТИ

Узроци проблема

- Србија није чланица ЕУ (визе, ограниченост кретања...) – ниска мобилност младих, самим тим онемогућено развијање интеркултуралне свести кроз конкретна искуства
- Лоша економска ситуација (велика незапосленост, ниска примања)
- Непостојање интеркултуралне сарадње у периоду од 1990. до 2000.

Решење проблема

- Повећање броја програма интеркултуралне размене за младе у региону
- Промоција европских вредности и повећање информисаности младих у региону
- Усмеравање каријера младих (према потребама тржишта рада) још у средњим школама и едукације на тему предузетништва у региону
- Подршка иницијативама за укидање виза

Стејкхолдери – неопходни партнери у процесу решавања проблема

- Млади
- НВО сектор
- Политичке партије
- Влада
- Локална самоуправа
- Фондови за младе
- Амбасаде
- Народна скупштина
- Предузетници
- Факултети и школе
- Медији
- Породица (васпитање)

Закључци из дискусије – трећа и четврта група

- Док не пружимо младима прилику да се сусретну и упознају са другом културом увек ће постојати велики број обостраних предрасуда
- Размишљати о следећем: Како радити са породицама да бисмо утицали на промену система вредности?
- Медији, јавне кампање, али и много рада са младима која могу позитивно утицати на промену ставова родитеља.
- Педагошко друштво Србије жели и има добру вољу да сарађује и подржи иницијативе умрежених НВО (Предлог - испитати могућност

за спровођење програма едукације наставног особља везано за теме као што су толеранција, ксенофобија....)

- Школска управа – изузетан критички осврт на понашање и професора и последице које лош систем васпитања који долази из породице - добар ресурс за будућу сарадњу
- Радити на образовању родитеља!!!!
- Стефан: “лакше је, чини се, размишљати о разумевању друге културе, ван наше земље него се бавити проблемом интеграције мањина у нашем друштву и препознавањем проблема њихове интеграције”

V група

НИЗАК СТЕПЕН МОТИВИСАНОСТИ МЛАДИХ ЗА АКТИВНО УЧЕШЋЕ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Узроци проблема

1. Недостатак неопходних закона
2. Менталитет
3. Недовољна информисаност – недостатак мотивације медија
4. Страх од обавеза и одговорности
5. Губитак васпитне улоге у школству, недовољна посвећеност улагању у изградњу личности младих
6. Недостатак културне свести
7. Недовољна развијеност Јужне Србије
8. Предрасуде
9. Рад студентских организација није довољно транспарентан
10. Најчешћи извор информација су лични контакти – несистематско пружање информација

Решење проблема

1. Усвајање локалног стратешког плана за младе
2. Национални закони – формирање тима који контролише НВО
3. Повећање транспарентности рада студентских организација – промоција
4. Генерална едукација у циљу подизања свести младих – промена друштвених вредности

Стејкхолдери – неопходни партнери у процесу решавања проблема

- Млади
- Средње и основне школе
- Факултети
- Омладинске организације
- Град Ниш
- Бизнис сектор
- Институције
- Грађани свих старосних група
- Медији – offline i online

Закључци из дискусије – трећа и четврта група

- Постоји негативан став јавности према раду НВО сектора који треба мењати!!! И млади су под великим притиском осуде јавности, не

вреднују рад овог сектора тако да се и млади нерадо укључују у ангажовање. Боје се осуде јавности, родитеља и професора....

- Нови закон о НВО ће боље регулисати статус НВО јер ће морати да се свака НВО определи јасно за поље деловања
- Треба радити и настојати да се одржи мрежа сарадње НВО сектора у Нишу константно неговати сарадњу и самим тим јачати капацитете појединачних организација пружањем међусобне подршке у индивидуалном раду организација које имају мање искуства

VI група

НЕДОВОЉНА ИНФОРМИСАНОСТ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ О ПОТРЕБАМА И ПРОБЛЕМИМА МЛАДИХ

1. Незаинтересованост локалне заједнице
2. Недовољно простора у медијима – програми о моди, трачевима, дијетама, познатима... Недовољно се обрађују релевантне теме
3. Неформулисање конкретних проблема
4. Неповезаност група које се баве младима
5. Недовољно образовање запослених за последице ризичног понашања младих

Најизраженије потребе и проблеми

1. Недовољно културних дешавања
2. Недовољно простора за рекреацију

Решења

1. Подстицај, промоција
2. Едукативне емисије из области културе и промовисање здравог стила живота
3. и 4. мрежа – заједничка мејлинг листа, истраживања → пројекти, помоћ локалне власти!
5. Вршњачка едукација – радионице, трибине, семинари, промо материјал → разбијање табу тема

Стејкхолдери

Локална власт $\rightleftharpoons$ Медији $\rightleftharpoons$ НВО, институције – школе, факултети, позоришта, биоскопи $\rightleftharpoons$ Популација

Дискусија

- Како информисати јавност о раду НВО сектора
- Проблем је што нема заинтересованости од стране медија за извештавање о раду омладинских организација
- Пројекат НВО радио – идеја
- У току је израда пројекта студентске ТВ
- Израда локалних стратешких докумената је најбољи начин да се информише локална заједница о проблемима младих
- Дев - инфо база

СТРАТЕШКИ ПЛАН ОМЛАДИНСКОГ ЦЕНТРА

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР

КО СМО МИ И ШТА СУ НАШИ ЦИЉЕВИ

Омладински центар је неформална организација основана је од стране групе младих ентузијаста са креативним и иновативним идејама за решавање проблема у локалној заједници, стартно као програм регионалне канцеларије НВО Агенције локалне демократије (ЛДА). Идеја је да се Омладински центар са повећањем корисника и развојем активности центра издвоји из ЛДА као посебна, самостална организација.

Визија: развијено демократско окружење у коме су млади носиоци процеса развоја.

Мисија: ми смо група активиста која уз активно учешће циљне групе, коришћењем свих расположивих ресурса, ради на уједињењу и развоју креативних потенцијала младих и повећању нивоа укључености омладине у кључним процесима у локалној заједници

Веровања, убеђења и принципи на којима почива наш рад:

Омладински активизам, слобода избора и изражавања, слободан ток информација, иновативност и креативност у решавању проблема, транспарентност, волонтеризам... толеранција, недискриминација, ЕУ вредности, једнакост.

Циљеви Омладинског центра:

- подршка омладинским иницијативама и кампањама
- изградња мреже чланова и развој волонтеризма
- развој разноврсних вештина код омладине
- развој локалних културних потенцијала и интеркултуралне размене
- укључивање у европске токове

Главне активности Омладинског центра:

- Информисање младих о релевантним темама, догађајима, израда и дистрибуција инфо материјала
- едукација омладине (курсеви, семинари, тренинзи, радионице).
- омладински пројекти и иницијативе, кампање
- умрежавање и изградња партнерских односа са институцијама и другим НВО на националном и интернационалном нивоу
- организација културних дешавања у складу са потребама младих

СЕКТОРИ

- **Инфо центар**
  - прикупљање и дистрибуција релевантних информација намењених младима у Нишу.
  - омогућавање и подржавање слободног тока информација у циљу помоћи младима и покретања младих на активизам, подршка омладинским иницијативама и пројектима

- **Волонтерски центар**
  - Промоција мобилности младих људи кроз међународне активности са димензијом неформалног образовања као што су размене младих, волонтерски рад, иницијативе младих и тренинг.
  - Укључивање у програме промоција, едукација и разрада конкретних пројектних идеја

- **Еу клуб**
  - Подршка процесу интеграције у ЕУ са локалног нивоа
  - Развој и унапређење приступа и начина размишљања о интеграцијама у ЕУ код младих људи
  - Упознавање о правним, социолошким и економским начелима ЕУ
  - Дистрибуција информација о ЕУ, начину интегрисања и коришћењу примера добре праксе

- **Центар за промоцију омладинске међународне културе**
  - Сарадња са амбасадама и културним центрима у циљу културолошке размене и сарадње са чланицама ЕУ
  - размена младих уметника и пројекти за афирмацију неафирмисаних ствараоца
  - презентација филмских, музичких, ликовних достигнуца младих

Циљне групе на које ће организација фокусирати рад

За почетак млади на факултетима, средњим школама и они до којих допру наши промо напори.

Ко је укључен у рад и како

Постоје оформљени пројектни тимови у сваком делу за покретање пројекта, и тимови амбасадора младих и младих волонтера који ће се постепено укључивати и јачати ове гране које имају потенцијала да постану посебне организације

Полазна претпоставка

Истраживања која су протеклих година рађена говоре да је омладина у Србији неактивна, апатична, аполитична. Релевантних података за Нис нема у довољном квалитету и обиму. Зато ће једна од наших првих активности бити истраживање о животу омладине у Нишу. Подаци на које ћемо се фокусирати се тичу првенствено: излазности на изборе, укључености у иницијативе, о активизму и пољима деловања, дешавањима која покрећу и у којима учествују млади у Нишу, активном коришћењу интернета, видовима информисања које користе.

Недовољно транспарентно објављивање релевантних информација, општа апатија, незаинтересованост и неактивност чине да млади људи пропуштају значајне могућности за самообразовање и развој и неискоришћавају свој потенцијал. Центар зато планира да интензивним промо кампањама и напорима на транспарентној дистрибуцији информација, најпре помогне младима да дођу до ових информација и искористе их на прави начин, а затим испровоцира младе да сами постану активни, дефинишу своје идеје и да покрећу иницијативе. На тај начин остварили бисмо далекосежнији циљ у јачању заједнице која би добила нове, младе, активне и иновативне људе за предводнике у процесу развоја.

Активности организације биће првенствено усмерене на програме омладинске политике и активизма.

Центар ће првенствено одговарити на потребе младих за информацијама. Најбитније од њих, које ће редовно бити прикупљане и дистрибуиране кроз центар биће везане за:

- Информације о догађањима на нишким факултетима и у средњим школама
- Информације о пројектима и уопште догађајима у које су укључени млади из Ниша
- Информација о слободним радним местима
- Информације о стипендијама, тренинзима, семинарима, студијама у земљи и иностранству
- Пружање информација о административним процесима у релевантним организацијама и институцијама

Центар ће бити само место за усмеравање младих, јер не планирамо да се усмеримо на активно и стално пружање информација пасивним примаоцима. Подстицаћемо младе људе да сами буду извори нових информација, да их доносе и размењују. За често постављана питања, одговоре ћемо штампати и дистрибуирати како би млади и грађани шире, научили о неким праксама... на то ће бити усмерен сет пројектних активности у оквиру програма издаваштва.

VI

ОПИС ПРОЈЕКТА ЗАЈЕДНО ДО ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ

Опис проблема

- Србија је међу последњим земљама региона донела Националну стратегију за младе.
- Ниш је један од многих градова без локалне стратегије за младе, у коме омладинске НВО не сарађују редовно међусобно, ни са Градском управом.
- Не постоје ни систематска истраживања о потребама младих у граду.

Циљ пројекта је допринос остваривању сарадње омладинских организација, локалне самоуправе и осталих партнера на изради предлога локалног акционог плана и стратегије за младе.

Активности

- Централна активност: **ОКРУГЛИ СТО**
- Израда **базе података** нишких омладинских организација и институција које се баве проблемима младих
- **Студија о проблемима младих**, као основа за даљи рад на изради локалне стратегије за младе и локалног акционог плана.

¹ Стратегија развоја Града Ниша, децембар 2007. година.